

Pan
Dariusz Salomończyk
Z-ca Szefa Kancelarii Sejmu

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L.dz. DS.175.21.2023.

Data wpływu 10.01.2023 r.

Szanowny Panie Ministrze,
w odpowiedzi na pismo z dn. 23 grudnia br. znak: EW.020.1110.22, w sprawie przedłożenia opinii do poselskiego projektu ustawy – o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw, Związek Województw RP w załączeniu przesyła uwagi otrzymane z Urzędów Marszałkowskich Województw: lubuskiego i śląskiego i pomorskiego.

Z poważaniem,
Jakub Mielczarek
Dyrektor Biura ZWRP

Związek Województw RP
ul. Świętojerska 5/7
00-236 Warszawa
Phone +48(22) 831 14 41
Mobile +48 884 858 858
www.polskieregiony.pl

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. SPS-NP.020.347.9.2022
Data wpływu 10.01.2023 r.

Informujemy, iż Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej, szczegółowe informacje dotyczące sposobu przetwarzania danych osobowych znajdują się na stronie: www.polskieregiony.pl.
Pomyśl o środowisku zanim wydrukujesz tego e-maila.

Informacja o projekcie:

Tytuł	Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw
Projekt z dnia	22.12.2022 r.

Informacje o zgłaszającym uwagi:

Urząd	Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego za pośrednictwem Biura Związku Województw RP
Organizacja samorządowa	Związek Województw RP

Uwagi:

Lp.	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (np. art., nr str., rozdział)	Treść uwagi (propozycja zmian)	Uzasadnienie uwagi
1.	Ad. zmiana art. 150 § 5 ustawy z dnia 05.01.2011 r. Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1277 z późn. zm.)	Zgodnie z aktualnym brzmieniem tego przepisu – „wysokość dotacji podmiotowej przysługującej partii politycznej wchodzącej w skład koalicji wyborczej ustala się dzieląc kwotę obliczoną zgodnie z § 2 między partie wchodzące w skład koalicji w proporcjach określonych w umowie zawiązującej koalicję wyborczą. Proporcje określone w tej umowie nie mogą być zmienione. Jeżeli partie polityczne wchodzące w skład koalicji wyborczej nie określiły w umowę zawiązującej koalicję proporcji, to należną koalicji dotację podmiotową wypłaca się w równych częściach”. Proponowana zmiana przewiduje, iż dotacja będzie ustalana, dzieląc ją między partie wchodzące w skład koalicji w proporcjach odpowiadających proporcji wpłat środków finansowych dokonanych przez poszczególne partie, które zawiązały koalicję wyborczą, na rzecz komitetu wyborczego tworzonego przez tę koalicję.	Ta zmiana preferuje zatem koalicjantów, którzy wpłacają na rzecz danego komitetu wyborczego więcej, niż inni. To powoduje, że wyborca nie do końca wie jak będzie się kształtować sytuacja poszczególnych koalicjantów po wyborach. Dotychczas regulowała to umowa zawiązująca koalicję wyborczą, która podlegała zarejestrowaniu przez KPW.
2.	Ad. zmiana art. 170 § 1 i art. 174 § 1 Kodeksu wyborczego	Niniejsze zmiany dotyczą składu okręgowych i rejonowych komisji wyborczych, które kontrolują wybory i wyniki głosowania. W obecnym brzmieniu ustawy – w skład okręgowej komisji wyborczej wchodzi od 4 do 10 sędziów oraz z urzędu, jako jej przewodniczący, komisarz wyborczy. W skład komisji może być też powołany sędzia w stanie spoczynku, który nie ukończył 70 lat. Zgodnie z proponowanymi zmianami w skład tych komisji mają wchodzić członkowie powołani spośród osób mających wykształcenie wyższe prawnicze oraz dających rękojmię należytego pełnienia tej funkcji.	W uzasadnieniu do projektu ustawy w żaden sposób nie wskazano czemu miało by to służyć wyeliminowanie z komisji wyborczych sędziów, którzy pełniąc zawód zaufania społecznego i posiadając szeroką wiedzę prawniczą dają niewątpliwie rękojmię należytego pełnienia funkcji. Nie określono w żaden sposób, na podstawie jakich kryteriów miałyby być ustalana ta rękojmia należytego pełnienia funkcji członka komisji wyborczej w przypadku osób nie będących sędziami, a posiadających jedynie

			wykształcenie prawnicze (brak wymogu jakiegokolwiek doświadczenia zawodowego). Niniejsza propozycja Kodeksu wyborczego i konieczność jej wprowadzenia nie zostały w żaden sposób uzasadnione przez projektodawcę
--	--	--	--

Informacja o projekcie:

Tytuł	Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw (EW.020.110.2022)
Projekt z dnia	

Informacje o zgłaszającym uwagi:

Urząd	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego za pośrednictwem Biura Związku Województw RP
Organizacja samorządowa	Związek Województw RP

Uwagi:

Lp.	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (np. art., nr str., rozdział)	Treść uwagi (propozycja zmian)	Uzasadnienie uwagi
1.	Art. 1 pkt 19 b i 19 c	Proponuje się dodać zapisy dotyczące okresu retencji materiałów powstających na podstawie projektowanego art. 42 par. 5, zawierających zarejestrowany przebieg czynności komisji wyborczej	<p>W projektowanym art. 8a słusznie zauważono problem przechowywania danych osobowych na zbędnych listach poparcia.</p> <p>Analogicznie należałoby uregulować kwestię przechowywania (przez mężów zaufania i obserwatorów społecznych oraz ministra) kopii materiałów zarówno przekazanych do ministra w trybie projektowanego art. 42 ust. 6a i 6b jak i tych nieprzekazanych.</p> <p>W projektowanym art. 42 ust. 6b wskazano obecnie tylko punktowo, że minister przetwarza wizerunki osób na przekazanych materiałach, lecz jest to zbyt wąskie uregulowanie i dotyczy materiałów przekazanych ministrowi a nie wszystkim.</p> <p>Wizerunki osób wskazane w projekcie przepisu stanowią dane osobowe, lecz należy je rozpatrywać w powiązaniu z siłą rzeczy znanym miejscem rejestracji (data, gmina, nr komisji) oraz ze znanym składem komisji.</p> <p>Dopiero wszystkie te dane stanowią razem kompletny zakres danych osobowych przetwarzanych przez administratora danych.</p> <p>Do tego należy dodać kwestie związane z przetwarzaniem głosu członków komisji (w przypadku, gdy nastąpi utrwalenie także dźwięku – osobna uwaga).</p>

			Zasadne wydaje się powiązanie maksymalnego okresu przechowywania przez te podmioty kopii nagrań (minister, mężowie zaufania, obserwatorzy) ze stwierdzeniem ważności wyborów, wraz z obowiązkiem udokumentowania usunięcia.
2.	Art. 1 pkt 19 b i 19 c	Proponuje się dodać zapisy legalizujące możliwość (lub brak możliwości) rejestracji dźwięku w materiałach powstających na podstawie projektowanego art. 42 par. 5	<p>Zgodnie ze stanowiskiem UODO, np. https://uodo.gov.pl/pl/138/2401 oraz https://uodo.gov.pl/pl/138/2590 rejestracja dźwięku przy okazji rejestracji obrazu, ze względu na dolegliwość takiego nagrywania dla prywatności osób, może następować wyłącznie gdy istnieje wyraźna podstawa prawna do tego.</p> <p>Zasadne jest aby ustawodawca wyraźnie uregulował te kwestię (w jedną lub drugą stronę) biorąc pod uwagę niezbędność takiego przetwarzania danych do celów, które planuje się osiągnąć, co powinno zostać uwzględnione w uzasadnieniu.</p>

Uwagi o charakterze ogólnym
do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw
druk nr 2897

Projekt autorstwa Prawa i Sprawiedliwości został zgłoszony w trybie poselskim, niewymagającym opiniowania, uzgodnień i konsultacji społecznych. Zgodnie z przepisem art. 32 ust. 2 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej poselskie projekty ustaw mogą być wnoszone przez komisje sejmowe lub co najmniej 15 posłów podpisujących projekt. Konstytucjoniści nie mają wątpliwości, że część tego typu inicjatyw poselskich stanowi obejście prawa. Problemem jest to, że część takich inicjatyw, podobnie jak w przypadku tak istotnych zmian w kodeksie wyborczym, dotyczy rozwiązań systemowych, za które odpowiedzialny jest rząd, dlatego w takim przypadku można mówić o obejściu prawa przez rząd. Prawdą jest, że inicjatywa ustawodawcza jest zastrzeżona dla rządu tylko w przypadku projektu budżetu, ustawy o prowizorium budżetowym, ustawy o zaciąganiu długu publicznego oraz ustawy o udzielaniu gwarancji finansowych przez państwo, a posłowie mogą natomiast przedstawiać propozycje rozwiązań we wszystkich sprawach, które nie są zastrzeżone wyłącznie dla rady ministrów. Jednak kierowanie na tę ścieżkę systemowych i kontrowersyjnych społecznie projektów ustaw jest ryzykowne. Są to na tyle złożone kwestie, że posłowie nie są w stanie przedstawić zadowalających rozwiązań. Tylko rząd posiada wyspecjalizowane służby, które mają możliwość zebrania potrzebnych informacji i przedstawienia potem rozwiązań merytorycznych. Co do zasady projekty poselskie powinny być wnoszone przede wszystkim przez posłów opozycji, ponieważ to jedyna możliwość przeforsowania ich pomysłów i inicjatyw. Natomiast gdy pod poselskim „płaszczkiem” procedowane są projekty ustaw, które z racji swojego charakteru i materii w istocie stanowią pomysły stricte rządowe można mówić o problemie bypassowania rządowej legislacji. Taka procedura znacząco skraca ścieżkę legislacyjną bo pozwala na pomijanie konsultacji społecznych i oceny skutków regulacji. Można sobie zadać pytanie, dlaczego, skoro pomysłodawcami projektu podpisują się członkowie rządu, nie przedstawią oni takiego projektu w drodze inicjatywy rządowej? W przypadku projektów ustaw poselskich dyskusja jest ograniczona do dyskusji w Sejmie oraz komisji. W przypadku tego trybu legislacji ograniczony jest także aktywny udział organizacji społecznych, które mogą się tylko przysłuchiwać pracom komisji, a ewentualne udzielenie głosu zależy tylko od prowadzącego posiedzenie. Wniesienie poprawek czy uwag nie daje gwarancji, że w jakikolwiek sposób zostaną uwzględnione. Taki sposób legislacji naraża na wprowadzanie zmian przypadkowych, nieprzemyślanych albo – wręcz przeciwnie – nieprzypadkowych i świetnie ukierunkowanych.

Niestety w ostatnich dwóch latach praktyka i kultura polityczna coraz bardziej odbiega od standardów obywatelskich i kulturowych zachowań właściwych krajom o ugruntowanej tradycji demokratycznej. Stąd przedstawiciele PKW kilka lat temu wnosili o uwzględnienie

w Konstytucji podstawowych zasad systemu wyborczego, powoływali się na zalecenia, zawarte w dokumencie sporządzonym w 2000 roku na zlecenie Organizacji Narodów Zjednoczonych przez Międzynarodową Fundację Systemów Wyborczych w Waszyngtonie (IFES), z których wynikało, że *„Jeśli chodzi o legalny status organów wyborczych, ogólnie przyjętym wzorem jest, że są one ujęte w Konstytucji danego państwa, co stanowi mechanizm ograniczający możliwość łatwego dokonywania zmian w drodze ustawy lub dekretu władzy. Trend staje się prawidłowością, w przypadku nowych demokracji, w miarę jak poszczególne kraje reformują swoją administrację wyborczą”*.

W roku 2018 ogromny sprzeciw wywołało podporządkowanie Państwowej Komisji Wyborczej posłom. Projekt aktualnie procedowanej nowelizacji wprowadza zmiany w zakresie składu okręgowych i rejonowych komisji wyborczych, które kontrolują wybory i wyniki głosowania. W obecnym brzmieniu ustawy – w skład okręgowej komisji wyborczej wchodzi od 4 do 10 sędziów oraz z urzędu, jako jej przewodniczący, komisarz wyborczy. W skład komisji może być też powołany sędzia w stanie spoczynku, który nie ukończył 70 lat. Zgodnie z proponowanymi zmianami w skład tych komisji mają wchodzić członkowie powołani spośród osób mających wykształcenie wyższe prawnicze oraz dających rękojmię należytego pełnienia tej funkcji. W uzasadnieniu do projektu ustawy w żaden sposób nie wskazano czemu miało by służyć wyeliminowanie z komisji wyborczych sędziów, którzy pełniąc zawód zaufania społecznego i posiadając szeroką wiedzę prawniczą dają niewątpliwie rękojmię należytego pełnienia funkcji. Nie określono w żaden sposób, na podstawie jakich kryteriów miałyby być ustalana ta rękojmia należytego pełnienia funkcji członka komisji wyborczej w przypadku osób niebędących sędziami, a posiadających jedynie wykształcenie prawnicze (brak wymogu posiadania jakiegokolwiek doświadczenia zawodowego). Taka zmiana wprost wskazuje na dalsze upolityczniania systemu wyborczego, tak aby służył partii rządzącej.

Niestety proponowane w nowelizacji Kodeksu Wyborczego zmiany podważają stabilność reguł i zasad wyborów, a także zmieniają kategorię reguły rywalizacji o władzę **tuż przed samymi wyborami**. W związku z tym część rozwiązań przyjętych w projekcie nowelizacji kodeksu wyborczego należy poddać zdecydowanej krytyce. A to przecież tylko niezależna i sprawnie działająca administracja wyborcza jest fundamentem zaufania obywateli do uczciwości wyborów. Niestety proponowane zmiany niosą ryzyko upolitycznienia kolejnych organów wyborczych odpowiadających za organizację i przebieg wyborów oraz organizacyjnego chaosu, który może się zakończyć niepotrzebnym społecznym kryzysem.

Zaproponowana nowelizacja Kodeksu Wyborczego pomija ważne oficjalne postulaty Państwowej Komisji Wyborczej, dotyczące zmiany podziału mandatów pomiędzy okręgi wyborcze tak, aby została zagwarantowana równość głosu. Niezbędnej korekty demograficznej nie dokonano w Polsce od 2011 roku, w międzyczasie nabrzmiał też problem z doliczaniem głosów z zagranicy do okręgu warszawskiego. Wprawdzie proponowane w projekcie poselskim zmiany mają mieć charakter włączający i profrekwencyjny, jednak

ignorują też postulaty przedstawiane przez ekspertów, np. rozszerzenie prawa do głosowania korespondencyjnego. Nowe przepisy mają zwiększać transparentność wyborów, ale wcale nie zwiększają transparentności kampanii wyborczej choćby poprzez uszczelnienie przepisów dotyczących jej finansowania, na co przecież wielokrotnie zwracali uwagę eksperci i organizacje międzynarodowe, monitorujące wybory w Polsce.

Przeprowadzenie jesiennych wyborów na zasadach proponowanych w projekcie nowelizacji kodeksu wyborczego już w tej chwili wydaje się coraz mniej prawdopodobne. Autorzy projektu nie uwzględnili tego, że nakaz zachowania 6-miesięcznej „ciszy legislacyjnej” nie dotyczy 6 miesięcy przed samym głosowaniem, ale terminu ogłoszenia wyborów, który przypada już w sierpniu. W myśl przepisu art. 98 ust. 2 Konstytucji RP prezydent zarządza wybory parlamentarne nie później niż na 90 dni przed upływem 4 lat od rozpoczęcia kadencji Sejmu i Senatu. Ponieważ kadencja obecnego Sejmu kończy się 12 listopada prezydent najpóźniej może ogłosić wybory 20 sierpnia. W połączeniu z orzecznictwem TK oznacza to jednak, że trwający 6 miesięcy zakaz dokonywania zmian w prawie wyborczym powinien zacząć obowiązywać 20 lutego. Wyroki TK są jednoznaczne; w sprawie Kp 3/09 z 2009 Trybunał wprost stwierdził, że okres ciszy legislacyjnej w prawie wyborczym dotyczy 6 miesięcy „przed wyborami, rozumianymi nie tylko jako akt głosowania, lecz także jako całość czynności objętych kalendarzem wyborczym”. Dwa lata później, w sprawie K 9/11 Trybunał jeszcze to doprecyzował, wyjaśniając, że „sześciomiesięczny okres ciszy legislacyjnej musi być wyznaczony w stosunku do jedynej daty pewnej w świetle Konstytucji, tj. ostatniego dnia, kiedy zarządzenie wyborów jest możliwe”.

Informacja o projekcie:

Tytuł	projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw
Projekt z dnia	22.12.2022 r.

Informacje o zgłaszającym uwagi:

Urząd	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego za pośrednictwem Biura Związku Województw RP
Organizacja samorządowa	Związek Województw RP

Uwagi:

Lp.	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (np. art., nr str., rozdział)	Treść uwagi (propozycja zmian)	Uzasadnienie uwagi
1.	<p>art. 1 pkt. 3 lit. a</p> <p>w art. 12 w § 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie: <i>„Staty obwód głosowania obejmuje od 200 do 4000 mieszkańców.”</i></p>	<p>wykreślić i proponuje się pozostawić przepis w brzmieniu aktualnie obowiązującym</p>	<p>Uzasadnienie:</p> <p>Proponuje się pozostawić przepis w brzmieniu aktualnie obowiązującym, tj. : <i>„ § 3. Staty obwód głosowania powinien obejmować od 500 do 4000 mieszkańców. W przypadkach uzasadnionych miejscowymi warunkami obwód może obejmować mniejszą liczbę mieszkańców”.</i></p> <p><i>(ustawa przed nowelizacją z 2018r. określała, że staty obwód głosowania powinien obejmować od 500 do 3000 mieszkańców, obecnie obwód głosowania powinien obejmować od 500 do 4000 mieszkańców)</i></p> <p>Autorzy projektu wedle oficjalnych deklaracji chcą ułatwić głosowanie na wsi i w małych miastach. Ma tam powstać dodatkowo ok. 6 tysięcy nowych obwodowych komisji wyborczych. To najniższy szczebel komisji, w którym odbywa się głosowanie i liczy głosy. Poza tym zwiększenie liczby komisji wyborczych nie wymaga zmian w kodeksie</p>

			<p>wyborczym. Obowiązujący obecnie kodeks zezwala na tworzenie komisji wyborczych w obwodach mniejszych niż 500 mieszkańców, w przypadkach uzasadnionych miejscowymi warunkami.</p> <p>Frekwencję mogłoby znacznie podnieść powszechne głosowanie korespondencyjne o co postulują od lat wyborcy, organizacje pozarządowe i samorządowcy. Wyborcom starszym, chorym, z niepełnosprawnościami, po sześćdziesiątym roku życia jest trudno dojechać do lokali wyborczych, to udostępnienie im głosowania korespondencyjnego byłoby oczywistym krokiem. To byłoby też rozwiązanie dla części wyborców za granicą. W wielu krajach Europy taki sposób oddawania głosu jest bardzo powszechny.</p> <p>Wyborcy są przyzwyczajeni do tego, gdzie głosują, pod jakim adresem, w jakim budynku mogą znaleźć swój lokal wyborczy. Jeśli mapę obwodów głosowania będzie znacząco zmodyfikowana, to trzeba się liczyć z tym, że będą zdezorientowani. To będzie wymagało prowadzenia całej akcji informacyjnej, zawiadamiania, oznakowywania nowych lokali. To kolejne zadanie dla samorządów lokalnych.</p> <p>Projekt zakłada też darmowy transport do lokali wyborczych (taki jak w PRL-u), w szczególności dla osób powyżej 60 roku życia. Sondáže i statystyki potwierdzają, że na PiS chętniej głosują mieszkańcy wsi i małych miast oraz osoby starsze. Zaproponowane zmiany mogą przelożyć się na większe poparcie wyborcze dla</p>
--	--	--	---

			<p>konkretnej partii - PiS, a zaproponowane zapisy wskazują pośrednio na partykularny interes partii rządzącej. Ponadto powstanie problem z powołaniem członków obwodowych komisji wyborczych, wystarczy przypomnieć nowelizację KW z roku 2018 wprowadziła przepisy nakazujące powołanie dwóch komisji wyborczych – ds. przeprowadzenia głosowania w obwodzie i ds. ustalenia wyników głosowania. Gdyby nie obywatelska postawa pracowników samorządowych i obywateli wybory by się w ogóle nie odbyły. Teraz sytuacja może się powtórzyć.</p>
2.	<p>art. 1 pkt. 4) w art. 13 po § 1a dodano się § 1aa</p>	wykreślić	<p>Uzasadnienie:</p> <p>Autorzy projektu wedle oficjalnych deklaracji chcą zwiększyć dostępność do lokali wyborczych dlatego w nowelizacji przyjęto rozwiązania wyborcom ułatwić do nich dostęp. Jednak zaproponowane zmiany mogą przełożyć się na jeszcze większe niż dotychczas problemy organizacyjne związane z pozyskaniem i przygotowaniem lokali wyborczych, które muszą być dostępne dla wyborców niepełnosprawnych wynikających z ich niepełnosprawności zgodnie z wymogami określonymi <i>Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych</i>. Wiele lokali, w których znajdują się zwyczajowo siedziby OKW (np. szkoły) jest nadal w ogóle niedostosowanych, a mówimy o przygotowaniu w sposób dostępny kolejnych ich 6 tys. – a „nowymi”</p>

			<p>wyborcami będą głównie osoby starsze i z niepełnosprawnościami.</p> <p>ww. uzasadnienie w kwestii związanej z obsadzeniem i dostosowaniem do potrzeb ON dotyczy także uzasadnienia z pkt. 1 niniejszego formularza.</p>
3.	<p>art. 1 pkt. 13) i pkt. 17)</p> <p>/</p>	<p>wykreślić</p>	<p>Uzasadnienie:</p> <p><i>Z treści proponowanych przepisów wynika, że że trasa komunikacji, która ma być zorganizowana przez wójtów na koszt wojewody, powinna prowadzić przez wszystkie miejscowości - najmniejsze przysiółki, osiedla, małe wioseczki, żeby nie pominąć żadnego wyborcy. To już nie są czasy PRL-u, kiedy liczba samochodów prywatnych była niewielka.</i></p> <p>Zaproponowane zmiany mogą przełożyć się na większe poparcie wyborcze dla konkretnej partii - PiS, co wskazuje na ukierunkowanie zaproponowanych zmiany tj. na partykularny interes partii rządzącej.</p>
4.	<p>art. 1 pkt. 52</p> <p>art. 170 § 1 i art. 174 § 1</p>	<p>Niniejsze zmiany dotyczą składu okręgowych i rejonowych komisji wyborczych, które kontrolują wybory i wyniki głosowania.</p> <p>W obecnym brzmieniu ustawy – w skład okręgowej komisji wyborczej wchodzi od 4 do 10 sędziów oraz z urzędu, jako jej przewodniczący, komisarz wyborczy. W skład komisji może być też powołany sędzia w stanie spoczynku, który nie ukończył 70 lat. Zgodnie z proponowanymi zmianami w skład tych komisji mają wchodzić członkowie powołani spośród osób mających</p>	<p>Uzasadnienie:</p> <p>Bardzo niepokojąca w projekcie nowelizacji jest zmiana składu rejonowych i okręgowych komisji wyborczych, które kontrolują wybory i wyniki głosowania.</p>

		wykształcenie wyższe prawnicze oraz dających rękojmię należytego pełnienia tej funkcji.	W uzasadnieniu do projektu ustawy w żaden sposób nie wskazano czemu miało by służyć wyeliminowanie z komisji wyborczych sędziów, którzy pełniąc zawód zaufania społecznego i posiadając szeroką wiedzę prawniczą dają niewątpliwie rękojmię należytego pełnienia funkcji. Nie określono w żaden sposób, na podstawie jakich kryteriów miałyby być ustalana ta rękojmią należytego pełnienia funkcji członka komisji wyborczej w przypadku osób nie będących sędziami, a posiadających jedynie wykształcenie prawnicze (brak wymogu posiadania jakiegokolwiek doświadczenia zawodowego). W roku 2018 ogromny sprzeciw wywołało podporządkowanie Państwowej Komisji Wyborczej posłom. Teraz eliminuje się sędziów ze składu okręgowych i rejonowych komisji wyborczych.
5.	art. 1 pkt. 37) w art. 103c: a) po § 1 dodaje się 1a–1c	Wykreślenie	Uzasadnienie: Dodaje się przepisy, które stanowią, że listę stowarzyszeń i fundacji , o których mowa w § 1, oraz listę komisji wyborczych, do których mają prawo wyznaczać obserwatorów społecznych, ogłasza Państwowa Komisja Wyborcza w Biuletynie Informacji Publicznej . Zgodnie aktualnym brzmieniem przepisu art. 103 c § 1 zarejestrowane w Rzeczypospolitej Polskiej stowarzyszenie i fundacja, do których celów statutowych należy troska o demokrację, prawa obywatelskie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego, ma prawo wyznaczyć po jednym obserwatorze

			społecznym do komisji wyborczych. Pojawia się pytanie o cel utworzenia listy stowarzyszeń i fundacji na stronach PKW? Dotychczasowy przepis jest bardzo jasny i nie wymaga korekty i ingerencji PKW.
6.	<p>art. 1 pkt. 19) b)</p> <p>zmiana dotyczy art. 42 dodaje się § 5 i 6 oraz § 6a i 6 b</p>	Wykreślenie	<p>Uzasadnienie:</p> <p>Zgodnie z projektem mężowie zaufania i obserwatorzy społeczni będą mogli rejestrować przebieg głosowania - od momentu sprawdzenia urny przed otwarciem lokalu wyborczego, aż do zliczenia głosów i spisania protokołu przez komisję. I mogą to robić swoimi telefonami. Taka regulacja nie wydaje się dobrym rozwiązaniem. Istnieje tu ryzyko filmowania wchodzących i wychodzących do lokali wyborczych wyborców, utrwalania ich wizerunku. Zagrożona jest tym samym tajność głosowania. Ma powstać specjalny serwer Ministerstwa Cyfryzacji, na którym mężowie zaufania będą mogli umieszczać nagrania, ale nie ma zapisów, które określą co mają zrobić z oryginałami zapisanymi na ich urządzeniach. I czy mają prawo przechowywać i przetwarzać wizerunki nagranych osób. Zapis jest taki, że obserwator ma rejestrować działania komisji wyborczej. Ale w większości przypadków nie da się rejestrować czynności obwodowej komisji wyborczej bez rejestrowania tego, co robią wyborcy. Z aktualnie obowiązujących przepisów wynika, że mężowie zaufania mogą rejestrować czynności komisji wyborczej, co także budziło na etapie wprowadzania tej regulacji i budzi nadal poważne wątpliwości. W projekcie nowelizacji z 2018r. znalazł się przepis, który pozwalał</p>

			<p>na profesjonalne nagrywanie tego co się dzieje w lokalach wyborczych, jednak ze względu na liczne wątpliwości, w tym związane z naruszeniem przepisów RODO odstąpiono od przyjęcia tego rozwiązania. Konstytucjoniści powinni mu się przyjrzeć, ze względu na wątpliwości dotyczące zasady tajności wyborów.</p>
7.	<p>art. 1 pkt. 28) zmiana dotyczy art. 71 dodaje się § 1b</p>	<p>Wykreślenie</p>	<p>Uzasadnienie:</p> <p>Trzeba pamiętać, że w przypadku wyborów do Sejmu w dużych okręgach, tam, gdzie karty do głosowania są dużymi płachtami lub – co gorsze – książeczkami, konieczność pokazywania każdego głosu może znacząco spowolnić pracę. Zwłaszcza tam, gdzie są braki w obsadzie komisji obwodowych. Podobna propozycja znalazła się w projekcie nowelizacji KW z 2018 roku, ale ostatecznie została na etapie procesu legislacyjnego usunięta, właśnie z powodu ryzyka przedłużenia procesu liczenia głosów.</p> <p>Przepisy nowelizacji dowartościowują tych, którzy asystują, przyglądają się, ale nie tych, którzy realnie biorą odpowiedzialności za liczenie głosów.</p> <p>Może się okazać, że będzie wielu chętnych do nadzorowania wyborów, oglądania przebiegu głosowania, ale będzie brakowało chętnych do wielogodzinnej żmudnej pracy za stosunkowo niewielką dietę. A liczenie głosów w większych komisjach może się przeciągnąć nawet do rana kolejnego dnia.</p>